

ชื่อวิทยานิพนธ์

พุทธจริยธรรมกับการบริโภคอาหาร : ศึกษาเฉพาะกรณี
เกณฑ์ทางจริยธรรมการบริโภคอาหารของนักศึกษาธรรม
พุทธ ฯ ในมหาวิทยาลัยของรัฐ

ผู้วิจัย

พระมหาปรีชา บุญศรีตัน

ปริญญา

อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (จริยศาสตร์ศึกษา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

นิรันดร์ พันทรกิจ, ค.บ., น.บ., อ.ม.

พระครูปลัดสุวัฒนพรหมคุณ, ป.ธ.๘, พธ.บ., Ph.D.

ศุภชัย สุกรวรรณ, พบ.ม. (สถิตินิเทศ)

วันที่สำเร็จการศึกษา

๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๐

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการบริโภคอาหาร ตามที่ปรากฏในคัมภีร์ทางศาสนา คือ พระไตรปิฎก และอรรถกถา และตามแนวคิดของนักคิดในทางพระพุทธศาสนา และเลือกศึกษาเฉพาะกรณี เกณฑ์ทางจริยธรรมการบริโภคอาหารของนักศึกษาธรรมพุทธ ฯ ในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน ๑๐๐ คน วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัยนั้นใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า จริยธรรมการบริโภคอาหารตามทัศนะของพระพุทธศาสนานั้น ได้ยึดถือเอาพระจริยวัตรและหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นเกณฑ์ ข้อปฏิบัติและหลักคำสอนที่เกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่สำคัญคือ (๑) ความรู้จักประมาณในการบริโภค (โภชนะ มัตตัญญูตา) ซึ่งมุ่งเน้นถึงการบริโภคเพื่อตระหนักคุณค่าแท้ของอาหาร เน้นการบริโภคเพื่อสืบทอดชีวิต เพื่อสร้างชีวิตที่ดีและเพื่อบรรเทาความหิว การบริโภคอาหารไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์อื่นไปจากนี้เช่น เพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน หรือความโก้หรู เป็นต้น (๒) ความสันโดษ (สันตุฏฐิตา) ได้วางเป็นแนวทางปฏิบัติให้เป็นคนที่มีความมกน้อย ไม่โลภมาก ยินดีพอใจในสิ่งที่ตนได้รับและเป็นเจ้าของตามอัตภาพของตน ไม่ว่าอาหารที่ตนได้รับนั้นจะมีรสดีหรือไม่ดีอย่างไร ก็พอใจในการบริโภคอาหารเช่นนั้น เป็นการแสดงถึงความเป็นคนเลี้ยงง่าย (สุกรตา)

ส่วนจริยธรรมในการบริโภคอาหารตามทัศนะของนักคิดทางพระพุทธศาสนาทั้งสามท่านก็อยู่ในกรอบของพุทธจริยธรรม เพียงแต่มีวิธีการนำเสนอและจุดเน้นที่ต่างกัน กล่าวคือ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้นำเสนอพุทธจริยธรรมที่มุ่งเน้นเพื่อพัฒนาในด้านจิตใจเป็นประการสำคัญ สุลักษณ์ ศิวรักษ์ ได้ให้ความสำคัญแก่พุทธจริยธรรมในการพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น ส่วนประเวศ วะสี ได้ให้ความสำคัญแก่จริยธรรมการบริโภคอาหารที่จะมีผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย อย่างไรก็ตาม นักคิดทั้งสามท่านนั้น ยังได้ให้ความสำคัญแก่สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและสังคมด้วย

ส่วนเกณฑ์ทางจริยธรรมการบริโภคอาหารของนักศึกษาชมรมพุทธในมหาวิทยาลัยของรัฐนั้น มีความสอดคล้องกับเกณฑ์ทางจริยธรรมการบริโภคอาหารตามทัศนะของพระพุทธศาสนา เกณฑ์ทางจริยธรรมการบริโภคอาหารของนักศึกษาจึงอยู่ในระดับที่น่าพอใจ แม้จะมีนักศึกษาบางคน ที่มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารไม่สอดคล้องกับเกณฑ์ทางจริยธรรมการบริโภคอาหารตามทัศนะของพระพุทธศาสนา แต่เป็นส่วนน้อยของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด